

Handläggare
Fredrik Holmgren
Telefon: 08-50814050

Till
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning
2018-10-25

Inbjudan till dialog och samverkan kring spår- och busstrafik i kommande trafikaffärer med trafikstart 2021

Svar på remiss

Förvaltningens förslag till beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Lena Lundström Stoltz
Stadsdelsdirektör

Kersti Tagesson
Avdelningschef

Sammanfattning

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd har mottagit en internremiss från stadsledningskontoret. Remissen kommer från Stockholms Läns Landsting som vill ha en dialog med berörda kommuner angående de trafikaffärer för kollektivtrafiken som ska genomföras under kommande år. Enligt de styrdokument som används vid planering av kollektivtrafiken har landstinget formulerat några viktiga frågor som de vill fokusera på och diskutera tillsammans med berörda kommuner.

Bakgrund

Med start under 2017 har behovsanalyser inför nya trafikaffärer genomförts. För tillfället pågår utredningsarbete inför nya trafikavtal för Roslagsbanan och busstrafik. Trafikavtalen ser lite olika ut främst beroende på om det är spår eller busstrafik eller en kombination av trafikslag samt vilken generation av avtal det gäller.

Särskilt relevant för att beskriva avtalen är hur trafikplanering och trafikförändringsprocessen ser ut enligt moderna avtal med fokus på busstrafiken.

Som bakgrund inför diskussion tillika underlag för det utredningsarbete som pågår finns dels styrande dokumenten samt därtill de dokument som styr utformningen av kollektivtrafiksystemet. En linjenätsöversyn kommer att genomföras inför kommande trafikupphandling.

Som underlag till linjenätsöversynen finns det i behovsanalysen linjebeskrivningar framtagna för varje linje som omfattar en kort beskrivning av linjens funktion, resande, produktion och ekonomi. Behovsanalysen har även kartlagt vilka förändringar som är att vänta framöver inom avtalsområdet, t ex nya bostäder, arbetsplatser och ny infrastruktur. Som underlag efterfrågas även kommunernas önskemål om hur linjenätet kan utvecklas.

Underlaget från berörda kommuner tillsammans med det underlag som finns framtaget från behovsanalysen utgör grunden för linjenätsöversynen. Linjenätsöversynen görs inom planeringsstudien för att ta fram ett underlag till den kommande trafikaffären.

Ärendet

Kommunstyrelsen har mottagit en remiss från Stockholms läns landsting om dialog och samverkan kring spår- och busstrafik i kommande trafikaffärer med trafikstart 2021. Stadsledningskontoret har skickat remissen på internremiss till Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd.

Enligt de styrdokument som används vid planering av kollektivtrafiken har landstinget formulerat några viktiga frågor som de vill fokusera på och diskutera tillsammans med berörda kommuner.

- Hur kan vi gemensamt öka kollektivtrafikens marknadsandel (det vill säga andelen av de motoriserade resorna)?
- Hur kan vi genomföra åtgärder kopplat till ovanstående på ett resurseffektivt sätt såväl vad avser ekonomi som hållbarhet?
- Vad kan vi göra och hur kan vi genomföra åtgärder som säkerställer en god framkomlighet över tid för busstrafiken i aktuella områden?
- Vilka större förändringar kommer ske er i kommun under 2020-talet som kan tänkas ha påtaglig inverkan på kollektivtrafiken och dess förutsättningar?
  - o Vilken förändring?
  - o Förändringens omfattning och inverkan?

- När sker det?(gärna, om möjligt, specificerat när det startar, tid för genomförande och vid vilken tidpunkt det planeras vara helt klart)
  - Högst relevant även om planerna är preliminära och osäkra.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av avdelningen för utveckling, lokaler och stadsmiljö.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Hur kan vi gemensamt öka kollektivtrafikens marknadsandel
Förvaltningen bedömer att en av de viktigaste framgångsfaktorerna i detta arbete är en bra samverkan mellan kommunen, i egenskap av huvudman för välfärdstjänster och transportinfrastruktur, och landstinget i egenskap av huvudman för kollektivtrafiken. En bra och tydlig dialog mellan myndigheterna är helt avgörande för det fortsatta arbetet med att öka kollektivtrafikens andelar och att skapa ett hållbart resande.

Förvaltningen har som demokratiaktör stor kunskap om stadsdelarna inom vårt geografiska ansvar och möter invånare och brukare genom våra olika verksamheter men även i diverse dialogprocesser. Frågor som tas upp berör stundtals kollektivtrafiken och förvaltningen tycker det vore fördelaktigt om det fanns en tydlig och upparbetad kontakt med landstingets kollektivtrafikfunktioner som dels en motpart för de synpunkter som allmänheten tar upp, men även som en samverkanspart för samordning av insatser.

Förvaltningen föreslår därför att en kommunikationskanal upparbetas mellan förvaltningen och landstinget i syfte att underlätta delning av information men även att landstinget i högre grad blir en samverkanspart i förvaltningens olika utvecklingsarbeten.

Hur kan vi genomföra åtgärder kopplat till ovanstående på ett resurseffektivt sätt såväl vad avser ekonomi som hållbarhet
Stockholms stad arbetar aktivt genom olika åtgärder med att minska bilanvändandet i kommunen. Bland annat utökas cykelbanor, kollektivtrafikkörfält och platser för vistelse i gatumiljö. Dessutom har staden högt uppsatta ambitioner i de nya stadsdelar som planeras och byggs om att minska bilinnehavet och andelen resor med bil. Inom Enskede-Årsta-Vantör avses främst Årstafältet och

Slakthusområdet som planeras med mycket låga parkeringstal och varierade mobilitetslösningar för att främja hållbart resande.

Förvaltningen bedömer att dessa långsiktiga omställningar av transportsystem och resvanor, ställt i relation till en ständigt ökande befolkning, även kräver stora insatser från kollektivtrafikutförare. Förvaltningen ser här ett stort behov av utökad kollektivtrafik för att invånare ska fortsätta kunna resa inom och mellan stadsdelar till arbete, skola, handel och fritidsaktiviteter.

Vad kan vi göra och hur kan vi genomföra åtgärder som säkerställer en god framkomlighet över tid för busstrafiken i aktuella områden?

Förvaltningen anser även att invånares resmönster i hög grad avgörs av lokalisering av målpunkter vars förutsättningar står i stark relation till den fysiska planeringen och utvecklingen av stadens yttre miljöer. Förvaltningen bedömer dock att även mjuka frågor så som attityd till och kunskaperna om olika transporttyper spelar en avgörande roll vid val av transportmedel. Förvaltningen bedömer därför att landstinget i samråd med stadens olika förvaltningar kan arbeta mer aktivt med dels mobility management som ett sätt att främja hållbara resor såväl som med hårda styrmodeller som är mer kopplade till pris och restid.

Förvaltningen bedömer generellt att bostadsutveckling och investeringar i nya kollektivtrafiksystem och -infrastruktur måste gå med jämna steg. Förvaltningen bedömer det som en stor fördel för att öka kollektivtrafikens generella attraktivitet är att kollektivtrafiken finns på plats när nya bostadsområden står färdiga för inflytt. Dessutom ser förvaltningen det som nödvändigt att kollektivtrafiken utökas i redan befintliga bostadsområden som förtätas och blir mer tätbefolkade.

Förvaltningen bedömer att detta delade ansvar för kollektivtrafikanvändningen mellan landstinget och kommunen behöver samordnas bättre.

Vilka större förändringar kommer ske er i kommun under 2020-talet som kan tänkas ha påtaglig inverkan på kollektivtrafiken och dess förutsättningar?

Cirka 25 000 nya bostäder planeras inom Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning och detta tillsammans med Stockholms stad höga ambitioner om hållbart resande, bland annat formulerat i stadens Framkomlighetsstrategi, ställer mycket höga krav på en funktionell, attraktiv och tät kollektivtrafik. När det gäller områden som förtätas, exempelvis Östberga, Hagsätra, Rågsved, eller Dalen

kommer nya busslinjer och förtätad tunnelbanetraffic bli helt nödvändig. Förvaltningen erfar att tunnelbanans gröna linje är mycket ansträngd under rusningstiderna och problem riskerar att förvärras när Hagsätra, Rågsved, Högdalen och Bandhagen förtätas med 4 500 nya bostäder.

Förvaltningen vill även informera om det lokala utvecklingsprogram som stadsdelsförvaltningarna i Stockholms stad arbetar efter. Utvecklingsprogrammen syftar till att allokeras offentliga resurser till resurssvaga områden med låga utbildningsnivåer och medelinkomster. Inom Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning är Östberga, Dalen, Högdalen, Rågsved och Hagsätra utpekade och inom dessa områden arbetar förvaltningen aktivt och i samverkan med övriga förvaltningar med att öka delaktigheten, stärka offentliga funktioner och öka trivseln och trygghet i det offentliga rummet så som torg och parker.

Förvaltningen anser att det i utpekade områden i synnerhet krävs särskilda ansträngningar för att öka den sociala hållbarheten men att det även är i resursstarka områden en förändring måste ske. Ett sätt att arbeta på är att tydligare koppla ihop områden och integrera stadsdelar som är geografiskt åtskilda av avstånd och barriärer. Förvaltningen anser att kollektivtrafiken har en nyckel roll i detta arbete att föra segregerade stadsdelar närmare varandra. Förvaltningen bedömer att viktiga samband och koppling som bör stärkas är Hagsätra/Rågsved-Örby/Högdalen. Högdalen/Bandhagen-Stureby. Östberga-Årsta/Stureby. Kollektivtrafiken i Östberga är särskilt eftersatt och bör ses över i det korta perspektivet innan den beslutade tunnelbanan är på plats.

Jämställdhet

Statistik visar att kvinnor reser med kollektivtrafiken i högre uträkning än män och att män i högre grad reser som förare i bil än kvinnor. Förvaltningen bedömer därför att investeringar i transportsystemen kan slå olika mot män och kvinnor. Förvaltningen bedömer att i strävan efter ett jämställt transportsystem bör investeringar och insatser göras utifrån dessa utgångspunkter.

Transportsystemets utveckling under senare halvan av 1900-talet har haft tyngdpunkt på infrastruktur för bilister och samtidigt nedvärderat gång, cykel och kollektivtrafik, färdmedel som i högre grad används av kvinnor än män. Förvaltningen bedömer att det ur ett jämställdhetsperspektiv bör göras insatser för att skapa mer jämställda möjligheter att resa inom staden.

Förvaltningen anser därför att insatser bör göras för att öka den generella attraktiviteten hos kollektivtrafiken med satsningar inom trygghet, effektivitet och turtäthet samt tillgänglighet till hållplatser.

Tillgänglighet

Förvaltningen anser att hög tillgänglighet till kollektivtrafiken är en förutsättning för att göra staden tillgänglig för alla. Förvaltningen arbetar tillsammans med funktionshinderrådet för att öka tillgängligheten i det offentliga rummet dels i det långsiktiga strategiska arbetet men även med enkelt avhjälpna hinder.

Förvaltningen har genom delaktighet i funktionshinderrådet en lokal kunskap som kan vara av nytta för landstinget i det fortsatta arbetet med att tillgängliggöra hållplatser och fordon.

Barns perspektiv

Förvaltningen bedömer att många barn använder kollektivtrafiken och står i beroendeställning till en väl fungerande, trygg och pålitlig kollektivtrafik. Förvaltningen ställer sig positiv till att insatser görs i tidig ålder för att locka barn till kollektivtrafiken i syfte att skapa ett långsiktigt förhållande med framtida vuxna resenärer. För att locka målgruppen barn krävs särskilda analyser och strategier.

Förvaltningen bedömer därför att ett gediget dialogarbete är en förutsättning för att förstå behoven hos målgruppen barn men även hos deras föräldrar och vårdnadshavare. Förvaltningen betraktar denna målgrupp som en resurssvag grupp som inte har några upparbetade påverkanskanaler i civilsamhället och därför behöver mycket stöd för att kunna påverka sin omgivning samt förutsättningarna som styr deras tillvaro. Förvaltningen anser att särskilda insatser krävs för att fånga upp synpunkter från denna grupp i syfte för samhällets aktörer att skapa en uppfattning om barns perspektiv och inte bara barnperspektivet som ofta representeras av föräldrar, vårdnadshavare samt personal inom förskolan och skolan.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilagor

1. Inbjudan till dialog och samverkan kring spår- och busstrafik i kommande trafikaffärer med trafikstart 2021.
2. Remiss av Remiss av Inbjudan till dialog och samverkan kring spår- och busstrafik i kommande trafikaffärer med trafikstart 2021.